



تهاجم فرهنگی و شیوه های مقابله با آن

سید محمد رضا احمدی^۱، سامان تکاوران^۲، طیبه تکاوران^۳، اکرم تکاوران^۴، امین بهادران^۵

- ۱- دانشگاه آزاد اسلامی، واحد صفاشهر، گروه معارف، صفاشهر، ایران.
- ۲- کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یاسوج.
- ۳- دانشجو کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نراق.
- ۴- دانشجو کارشناسی ارشد تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یاسوج.
- ۵- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی شیمی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر.

چکیده

تهاجم فرهنگی جریان دقیق و پنهان و از قبل برنامه ریزی شده است و جنگ نابرابرانه و غافلگیر فرهنگ غرب علیه ملت ها و ارزش های فرهنگی به خصوص ایدئولوژی اسلام و انقلاب اسلامی است و اساسی ترین هدف دشمن از تهاجم فرهنگی اسلام زادایی و ضربه زدن به انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی است که از این طریق رهبر جهان شود و به غارت و چپاولگری خود ادامه دهد دشمن در این جنگ نرم از شیوه و ابزارهای مختلفی استفاده می کند و در حال حاضر برنده ترین این ابزارها ماهواره است اساسی ترین راهکار مبارزه با تهاجم فرهنگی بصیرت و آگاهی و شناخت دقیق و همه جانبه تهاجم فرهنگی و استحکام بنیادهای فرهنگی و دینی است مقاله حاضر به بررسی تهاجم فرهنگی و برخی از راهکارهای مبارزه با آن می پردازد.

کلید واژه ها: فرهنگ، تهاجم فرهنگی، راهکارهای مبارزه.

مقدمه:

سیر تهاجم فرهنگی در ایران محققان بر آن اند که مبدأ تاریخی تهاجم فرهنگی غرب در ایران را باید از آغاز حکومت قاجاریه و کمی قبل از آن فرض کرد؛ زمانی که نادر از دنیا رفت و مملکت ایران دچار آشوب و بی نظمی شد و کمپانی هند شرقی تحرکات خود را شدت بخشید (اردکانی، ص ۷۹) شروع این حرکت با تأسیس مذاهب جعلی، مانند وهابیت در مذهب اهل سنت، و شیخیت در مذهب تشیع اشاره کرد. این مذاهب جدید به منظور تغییر در اعتقادات واقعی دین اسلام و ایجاد اختلاف در میان مسلمانان طراحی شدند (همان، ص ۱۰۶-۹۱) این حرکت در جامعه ایران از زمان اولین اعزام ایرانیان به غرب برای تحصیل، و بازگشت آنان به کشور، شدت بیشتری به خود گرفت. مشخصه تمامی این فرنگ رفتگان، خودباختگی در مقابل مظاهر تمدن غرب و ترویج غرب گرایی در ایران بود؛ برای مثال، آخوندزاده علت عقب ماندگی ایرانیان را دین اسلام و خط عربی می داند (حقانی، ۱۳۷۵، ص ۱۵۶)

تعریف فرهنگ:

صاحب نظران و دانشمندان ایرانی تعریف های گوناگونی از فرهنگ دارند «فرهنگ مجموعه و کلیت بهم تافته و پیچیده از ایده ها و باورها و آرمانها، ارزشها، هنجارها، نمادها، سبکها و سایر آموخته های عادی است که حاصل دستاورد نسلهای مردم جهان و منطقه یک ملت (یا دولت یا کشور و سرزمین) می باشد (احمدی، ص ۴۷) «فرهنگ عبارت از نظام جامع و هماهنگ، منسجم و یکپارچه مشتمل بر عناصری نظیر اندیشه، بینش، باور، گفتار و... که



بیانگر شیوه زندگی یک جامعه یا یک گروه انسانهاست به عنوان میراث اجتماعی قابل انتقال تغییر، تحول، رشد توسعه یا ضعف، زوال و انحطاط است.» (مدیریت تحقیق و پژوهش، ۱۳۸۷، ص ۲۶)

تعریف تهاجم فرهنگی:

تهاجم فرهنگی جنگ نابرابرانه و غافلگیر فرهنگ غرب علیه ملت ها و ارزشهای فرهنگی به خصوص ایدئولوژی اسلام و انقلاب اسلامی است. در تعریف پدیده‌ی تهاجم فرهنگی دیدگاه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب، قابل توجه است. از نظر ایشان تهاجم فرهنگی عبارت از: «تهاجم فرهنگی یک مجموعه‌ی سیاسی یا اقتصادی، برای رسیدن به مقاصد خاص خود و اسارت یک ملت، به بنیان‌های فرهنگی آن ملت هجوم می‌برد. در این هجوم، باورهای تازه‌ای را به زور و به قصد جای‌گزینی بر فرهنگ و باورهای ملی آن ملت وارد کشور می‌کنند» (سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳، ص ۳).

«تهاجم فرهنگی جریانی دقیق و پنهان از قبل برنامه ریزی شده که بابه کارگیری روشها و شیوه های متعدد و عناصر و مظاهر جذاب، برای سست کردن اعتقاداتها و انحراف افکار، تقویت ارزشهای کاذب، از بین بردن آداب و سنن ملی و دینی و نابودی هنجارها و سمبل های اخلاقی جامعه توسط استعمارگران جهانی طرح می شود.» (شورای سیاست ائمه جمعه، شماره ۱: ۵۷).

تهاجم فرهنگی عبارت از پوچ و پوک و تهی کردن تفکر و ذهنیت و فرهنگ و تمدن ملی و اصیل یک جامعه و تضعیف شخصیت انسانی افراد با تحمیل ترس و هراس دائم و القای اصول فکری و تحمیل فرهنگ کشور مهاجم به جای آن این جز از دست دادن خویشتن و پایه های فکری و اخلاقی اصیل و ملی صورت نمی گیرد» (جمشیدی، ۱۳۷۴، ص ۱۷)

طراحان تهاجم فرهنگی:

تهاجم فرهنگی از ناحیه دشمنان اسلام به صورت عام و دشمنان انقلاب اسلامی به صورت خاص است در قرآن کریم به انواع دشمنان اشاره می کند به طور کلی به سه گروه تقسیم می شود. گروه اول: دشمن ایمانی (شیطان و بعضی از همسران و فرزندان) گروه دوم: دشمنان خارجی سیاسی (یهود مشرک، کافر) گروه سوم: دشمنان داخلی سیاسی (منافق). است. (پوراوند، فصلنامه قرآنی نور مبین، ص ۱۱۳-۱۰۴، شماره ۴، بهار) دشمنان عصر حاضر اسلام و انقلاب اسلامی استعمار و استکبار جهانی به خصوص آمریکا و رژیم صهیونیست است.

هدف دشمن از تهاجم فرهنگی:

اساسی ترین هدف دشمن از تهاجم فرهنگی اسلام زدایی و ضربه زدن انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی ایران تا از این طریق رهبر جهان شود به غارت و چپاولگری خود ادامه دهد مقام معظم رهبری در این باره می فرماید «استمرار فعالیتهای فرهنگی در طول سالیان دراز در کشورها یک اسلام زدایی و اصالت زدایی بوجود آورده است که همه اصالتهای اسلامی به تدریج مورد تهدید قرار گرفته است» در جای دیگر می فرماید «تهاجم فرهنگی برای بی اعتقاد کردن نسل نو انجام می گیرد هم بی اعتقاد کردن به دین و هم بی اعتقاد کردن به اصول انقلابی و هم بی اعتقاد کردن به آن تفکر فعالی که امروز استکبار و قلمرو قدرتهای استکباری به خطر وحشت انداخته است». (دفتر عقیدتی سیاسی فرماندهی معظم کل قوا، ۱۳۷۴، ص ۵۳). و هدف های دیگر عدم تربیت انسانهای مسلمان و اسلامی. زیرا در این صورت آنها دیگر نمی توانند به غارت خود ادامه دهند اصولا وجود انسانهای آگاه و بیدار با تربیت والای اسلامی با منافع نا مشروع مستکبران منافات دارد. امام خمینی در این زمینه می فرماید «فرهنگ اساس، اساس و استقلال یک ملت است لهذا کرده اند سعی کرده اند که فرهنگ را استعماری کنند کوشش کردند نگذارند انسان پیدا شود آنها از انسان می ترسند نه از آدم» از جای دیگر می فرماید «نقشه این بود



که نگذارند نیروی فعال این مملکت رشد کند و به فعالیت انسانی خود ادامه دهد لهذا از طریق های مختلف با بر نامه های وسیع و مختلف کوشیدند که نیروی انسانی ما را نگذارند رشد بکند آنها از نیروی انسانی می ترسند اصلا از انسان می ترسند» (امام خمینی، ۱۳۶۹، ج ۶، ص ۴۰).

عوامل تهاجم فرهنگی:

عوامل تهاجم فرهنگی را می توان به دو دسته تقسیم کرد: الف) عوامل بیرون زا: زمینه ها، عناصر و ابزارهای که به نحوی رد پای کشور های خارجی (غربی) در آن دیده شود از جمله اعزام مستشرقین، تلاش برای دین زدایی از طریق مختلف ایجاد روحیه خود باوری فرهنگی ساخت و فروش و وسایل ارتباطی نظیر ماهواره و ویدئو و..... سیاستگذاران و طراحان کشورهای سلطه جو این عوامل را طراحی و برنامه نویسی می کنند و افراد داخلی آنرا اجرا می کنند. ب) عوامل درون زا: زمینه ها و ابزارهای که ریشه داخلی داشت و غیر مستقیم و مستقیم به پذیرش تهاجم فرهنگی کمک می کنند عوامل بیرون زا هستند از جمله زمینه های همچون بیکاری، فقر اقتصادی، نابسامانی خانواده غفلت مسئولین فرهنگی و اجتماعی ناآگاهی جوانان و نوجوانان و... مسگرزاده، ۱۳۷۳، ص ۳۸،

مراحل تهاجم فرهنگی:

مراحل تهاجم فرهنگی به دو دسته تقسیم می شود. الف) تخلیه فرهنگ خودی: هدف از این مرحله قطع رابطه فرهنگی مسلمانان با گذشته پر افتخار خویش این مرحله با ظرافت خاصی طراحی می شود روشهای تخلیه فرهنگی شامل موارد ذیل می باشد: ۱. ایجاد تردید نسبت به بنیان های اعتقادی و ارزشی از طریق سست نمودن اعتقادات عموم با ارزشهای اخلاقی، دین زدایی، انزوای روحانیت، بی ارزش نمودن مبلغان و مدافعان اصیل دین ۲. ترویج فساد ۳. فرقه گرایی ۴. نفوذ نگرش غربی ۵. تکوین روش فکری وابسته. ب) تثبیت فرهنگ بیگانه: به کار بستن افراد وابسته و ایجاد نهاد ها و تاسیسات مختلف بین المللی و ملی از کار های که در این مرحله انجام می شود ۱. بر پای شبکه ها و موسسات شبه فرهنگی ۲. تجزیه فرهنگی از طریق تحریک نژاد ها و گروه مختلف اجتماعی، تحریک اقوام با گویش های، تحریک اقلیت های مذهبی و..... ۳. تحریف تاریخ ۴. تغییر خط و زبان ۵. حذف و تبدیل میراث فرهنگی (همان ص ۶۵).

ویژگیهای تهاجم فرهنگی:

اساساً "تهاجم فرهنگی" در مقایسه با تهاجم نظامی یا اقتصادی، دارای ویژگیهای منحصر به فردی است. تهاجم فرهنگی معمولاً نامرئی و نامحسوس است؛ دراز مدت و دیرپاست؛ ریشه‌ای و عمیق است؛ همه‌جانبه است؛ حساب شده و دارای برنامه و ابزارهای گسترده است؛ گسترده و فراگیر است؛ کارساز و خطرناک است. علاوه بر این‌ها، "تهاجم فرهنگی" همانند کار فرهنگی، یک کار آرام و بی‌سر و صداست و قربانیان آن بیش‌تر قشر جوان هستند.

در تهاجم نظامی، دشمن با تجهیزات و امکانات نظامی وارد معرکه می‌شود، اما در "تهاجم فرهنگی" نیازی به لشکرکشی و هزینه‌های هنگفت نظامی نیست؛ هم‌چنین دشمن در این تهاجم برای تحمیل حاکمیت فرهنگ خود از همه‌ی حربه‌های سیاسی - اقتصادی، نظامی، روانی و تبلیغاتی بهره می‌گیرد. در "تهاجم نظامی" تنها بخشی از مرزها و سرزمین‌های مجاور در تیررس مستقیم دشمن قرار می‌گیرد، اما در "تهاجم فرهنگی" سلاح‌های مخرب دشمن تا عمق خانه‌ها پیش می‌رود و ذهن و قلب انسان‌ها را نشانه می‌گیرد. به همین دلیل است که پس از جنگ جهانی دوم، آیزنهاور رئیس‌جمهور وقت آمریکا اعلام کرده بود که: بزرگ‌ترین جنگی که در پیش داریم جنگی است برای تسخیر اذهان انسان‌ها (هدایت خواه، ص ۵۴).



شیوه ها و روش های تهاجم فرهنگی:

استعمارگران و استکبار جهانی برای تهاجم فرهنگی از شیوه های گوناگون استفاده میکنند این شیوه ها عبارتند از: ۱. استضعاف انسانها ۲. ایجاد بدبینی به فرهنگ و ادب و رسوم جوامع مورد هجوم ۳. ایجاد بدبینی بین مردم نسبت به علمای دین ۴. تضعیف شخصیت رسول گرامی (ص) ۵. اشاعه سوء بر علیه جامعه مورد هجوم ۶. ترویج و ترغیب دنیا پرستی ۷. ایجاد فاصله بین مردم و مسئولین ۸. بهره گیری از اختلاف طبقاتی ۹. دور نگه داشتن مسلمانان ۱۰. برهم زدن نظام ارزشی اسلام ۱۱. تضعیف وزیر سوال بردن خط ولایت ۱۲. زیبا جلوه دادن اعمال زشت ۱۳. سست کردن باورها و اعتقادات ۱۴. تمسخر فرهنگ و اعتقادات ۱۵. خلق مسلک ها و عقاید پوچ و خرافی در بین مسلمانان ۱۶. تلاش در انحراف مسلمانان از انجام عبادات ۱۷. ایجاد بی تفاوتی در بین مسلمانان به گناهان ۱۸. تلاش در جهت ترویج هواپرستی ۱۹. تجزیه فرهنگی و جغرافیای ملت ها ۲۰. ایجاد تفرقه بین مردم و مسئولین ۲۱. به انزوا کشیدن روحانیون ۲۲. رواج فساد و فحشا به خصوص در بین جوانان ۲۳. استفاده از خودباختگان داخلی و مروجان فرهنگ غرب در داخل و خارج (مراکز تحقیقات اسلامی، تهاجم فرهنگی، ص ۷۸-۸۵).

راهکارهای مبارزه با تهاجم فرهنگی:

برای مبارزه با تهاجم فرهنگی، راهکارهای مختلفی وجود دارد در این مقاله به بررسی برخی از این راهکارهای مهم، می پردازیم: بصیرت و آگاهی، شناخت دقیق و همه جانبه تهاجم فرهنگی و جنگ نرم، ایجاد محیط گرم خانوادگی، استحکام بنیادهای فرهنگی و دینی، شناخت دقیق و کامل فرهنگ اسلامی و ملی.

بصیرت و آگاهی:

اگر انسان نسبت به دشمن خویش آگاهی و بصیرت داشته باشد از برنامه و طرح های آن آگاهی داشته باشد این بصیرت و آگاهی عامل موثری در برای مقابله با دسیسه های دشمن واقع می گردد مقام معظم رهبری در این زمینه می فرمایند: «در زندگی پیچیده اجتماعی امروز بدون بصیرت نمی توان حرکت کرد جوانان باید بیندیشند بصیرت خودشان را افزایش دهند معلمان، روحانیون، معتمدان موجود در جامعه که از اهل سواد و فرهنگ، از دانشگاهی و حوزوی باید به بصیرت اهمیت دهند.» (بیانات در دیدار مردم جالوس و نوشهر، ۱۵/۷/۱۳۸۸)

شناخت دقیق و همه جانبه تهاجم فرهنگی و جنگ نرم:

یکی از موارد مهم و اساسی در مبارزه با تهاجم فرهنگی شناخت ابعاد و ریشه های آن است زیرا زمانی می توانیم در برابر این پدیده برنامه ریزی کنیم که از دشمن مهاجم و برنامه های او اطلاع کافی داشته باشیم و متناسب با آن سلاح تدافعی خود را به کار گیریم این مبحث یکی از محورهای است که در بیانات مقام معظم رهبری تاکید شده است. (سازمان مدرک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳، ص ۳۸۳) بی تردید شناسایی دشمن و برآورد اهداف، توان و تفکر وی از الفبای مبارزه به شمار می آید که باید قبل از هر اقدامی بدان پرداخته شود. آگاهی از ابزار و شیوه های مورد استفاده مهاجمان می تواند مسئولان فرهنگی را در خلع سلاح کردن مهاجمان کمک کند. در سایه شناسایی اهداف دشمن می توان به مقابله اصولی پرداخت و از آسیب پذیری اقشار مختلف به ویژه خانواده ها جلوگیری کرد. از این رو، برای موفقیت در مبارزه با تهاجم فرهنگی، توجه و تمرکز مسئولان فرهنگی کشور به امر مبارزه با تهاجم فرهنگی و اختصاص بودجه کافی و ایجاد جایگاه مناسب برای آن در برنامه ریزی کلان کشور و ارتباطات بین المللی امری ضروری به نظر می رسد. (جاودانی شاهدین، ۱۳۹۱، ص ۹۲)



ایجاد محیط گرم خانوادگی:

خانواده، هسته مرکزی جامعه و مهمترین کانون تربیت نسل جوان است و می تواند نقش مؤثری در مبارزه با تهاجم فرهنگی داشته باشد. برخورد های ناخوشایند و غیرمنطقی با جوانان، آنان را از خانه و خانواده فراری می دهد و سبب می شود مکان های فاسد و دوستان ناباب را پناهگاه خود قرار دهند و یا برای جبران کمبود های عاطفی، به فیلمها و بازیهای رایانه ای مخرب روی آورند. (محمد تقی مصباح، ۱۳۷۸، ص ۱۳) در حقیقت، خانواده تصویری از هویت واقعی و صحیح را در ذهن کودک ترسیم میکند. اگر کودکان، شخصیت و هویت واقعی خود را در سایه محبت و عطف خانوادگی کسب کنند، از قدرت تحلیل و تفسیر رویدادهای فرهنگی و در نتیجه، مقابله با یورشهای فرهنگی برخوردار، توانمند و نفوذناپذیر میشوند (نگارش، ۱۳۸۰، ص ۱۰۱)

امام خمینی مهمترین راهکار عملی مبارزه با چیرگی فرهنگ غرب را تربیت صحیح نسل جوان میدانند و میفرمایند: «کشورهای اسلامی اگر بخواهند کشورشان مبتلا به استعمار و استثمار جهانخوار نشود، در تربیت صحیح اسلامی، ملی، انقلابی ملت کوشش کنند». (امام خمینی (ره) و گفتمان غرب، ص ۱) «به نظر امام خانواده نخستین پایگاه تربیت عملی است فساد عملی پدر و مادر، از هر چیزی بیشتر در اطفال سرایت میکند. چه بسا که یک طفل که عملا در خدمت پدر و مادر بد تربیت شود، تا آخر عمر با مجاهدت و زحمت مربیان اصلاح نشود (رهیافتی به منظومه فکری امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب، ص ۴۵۵).

استحکام بنیادهای فرهنگی و دینی

کشورهای اسلامی و به ویژه جمهوری اسلامی که از فرهنگی غنی برخوردارند، برای تحکیم بنیان خانوادهها و بهینه سازی باورهای اسلامی، باید منابع فرهنگی و ارزشهای اصیل اسلامی را به کار بندند تا انسانهای سالم و متعهدی از این خانواده ها بیرون آیند چنانچه خانواده ها از تأثیر فرهنگی بیگانه سالم بمانند، هزینه های تعلیم و تربیت فرزندان، کاهش چشمگیری خواهد داشت مسلمانان با باور به دو اصل شایستگی و فهم ملتهای مسلمان و نیز برتری. ارزش های اصیل اسلامی نسبت به سایر مکاتب میتوانند در مدتی کوتاه، خلاقیتهای شگرف و کارآمدی را به جهان عرضه نمایند. (شفیعی مطهر، ۱۳۷۹، ص ۹) برای رسیدن به این دو اصل، نخست. امام خمینی می فرماید: «باید بنیادهای فرهنگی مبتنی بر آموزههای دینی فعال باشند ما باید مفاخر فرهنگ خود را دریابیم و فکر نکنیم که همه چیز از غرب است و ما در همه ابعاد فقیر هستیم و باید از خارج وارد کنیم. بلکه باید بدانیم ما فرهنگ غنی اسلامی داریم که ریشه های عمیقی در وجود انسان دارد. فرهنگ اسلام، بلندترین و مترقی ترین فرهنگها است؛ به طوریکه می توانیم با این فرهنگ اسلامی، تمامی احتیاجات خود را اصلاح کرده و محتاج غرب نباشیم». (امام خمینی (ره) و گفتمان غرب، ص ۱۴۶)

شناخت دقیق و کامل فرهنگ اسلامی و ملی:

گام دیگر در مبارزه با تهاجم فرهنگی شناخت فرهنگ غنی اسلامی و عناصر فرهنگی آن است علاوه بر این عنصر مقبول فرهنگ و آداب و رسوم اجتماعی، ذخایز فرهنگی تلقی شده و نگه داشته شوند (فیاض، ۱۳۷۲، ص ۳۵). در این زمینه آگاهی بخشیدن به جوانان و نو جوانان از راه ما نوس کردن آنها با مفاخر و موارث فرهنگی از اهمیت ویژه ای برخوردار است لازم به ذکر است که نباید در این مقوله (فرهنگ عمومی) کشور را نادیده گرفت به دلیل اهمیت فراوان موضوع بعضی از فرمایش های مقام معظم رهبری را بیان می کنیم «مسائل فرهنگی خیلی مهم است فرهنگ عمومی خیلی مهم است چهره ی دینی در زندگی عمومی مردم خیلی مهم است چهره ی دینی و ظاهر دینی که انشاءالله خبر از باطن خواهد داد خیلی حایز اهمیت است (بیانات در دیدار جمعی از مسولان نظام، ۱۶/۱۱/۸۹) اصلاح فرهنگ عمومی از همه کارها مهمتر است چون این کار محور همه کارهاست. (بیانات در دیدار وزیر و مسئولان، ۱۳۷۴/۴/۱۱).



نتایج:

۱. تهاجم فرهنگی جنگ نابرابرانه وغافلگیر فرهنگ غرب علیه ملت ها و ارزش های فرهنگی به خصوص ایدئولوژی اسلام و انقلاب اسلامی است نامرئی و نامحسوس داراز مدت ، ریشه ای وعمیق است دارای برنامه و ابزار گسترده و کار ساز و خطرناک است سلاح مخرب دشمن تا عمق خانه ها پیش می رود ذهن و قلب انسانها را نشانه گیری می کند

۲. برای مبارزه با تهاجم فرهنگی، راهکارهای مختلفی وجود دارد مهم ترین موارد آن عبارتند از: بصیرت و آگاهی، شناخت دقیق و همه جانبه تهاجم فرهنگی و جنگ نرم، ایجاد محیط گرم خانوادگی، استحکام بنیادهای فرهنگی و دینی، شناخت دقیق و کامل فرهنگ اسلامی و ملی.

منابع:

۱. امام خمینی، صحیفه نور، ۱۳۶۹، انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران .
۲. احمدی، علی رضا علی احمدی، وسایر نویسندگان، شناخت فرهنگ، فرهنگ سازمان و مدیریت برآن، انتشارات تولید دانش.
۳. پوراوند، طیبه، فصلنامه قرآنی نور مبین، شماره ۴، بهار ۱۳۸۹.
۴. جمشیدی، محمد حسین، ۱۳۷۴، تهاجم فرهنگی چیست، مجله علمی پژوهشی بسیج، شماره ۳ و ۴.
۵. جمعی از محققان، ۱۳۸۹، رهیافتی به منظومه فکری امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری، تهران، دفتر فرهنگی. فخرالائمه .
۶. جاودانی شاهدین، حمید، ۱۳۹۱، شیوه های تهاجم فرهنگی « <http://www.aviny.com> پایگاه اطلاع رسانی .
۷. خالقی افکنده، علی، ۱۳۷۱، امام خمینی (ره) و گفتمان غرب، تهران، انجمن معارف اسلامی ایران،
۸. دفتر عقیدتی سیاسی فرماندهی معظم کل قوا، ص ۵۳، ۱۳۷۴.
۹. دوانی، اردکانی، رضا، تبادل فرهنگی و فرهنگ غرب، چاپ اول، تهران.
۱۰. سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳،
۱۱. شورای سیاست ائمه جمعه، شماره ۱: ۵۷، گزارش، شماره ۲: ۷۵ .
۱۲. شفیعی مطهر، علیرضا، ۱۳۷۹ خودباوری فرهنگی، قم، مؤسسه فرهنگی انتشاراتی امام عصر (ع).
۱۳. فقیه حقانی، موسی، ۱۳۷۵، فراسونری و گسترش فرهنگ غرب در ایران، چاپ اول، تهران انتشارات سروش .
۱۴. فیاض، محمد سعید، ۱۳۷۲، درآمدی بر تهاجم فرهنگی غرب، تهران، مرکز مطالعات اسلامی،
۱۵. مدیریت تحقیق و پژوهش، ۱۳۷۸، تهاجم فرهنگی، انتشارات مرکزی سپاه .



کنفرانس ملی چارسوی علوم انسانی

National Conference on 4 Corners on Humanities

شیراز، بهمن ماه ۹۴

۱۶. مصباح یزدی، محمد تقی، تهاجم فرهنگی، ص ۷۳، قم موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی.
۱۷. مسگرزاده، جلیل، ۱۳۷۳، جایگاه ادبیات و علوم ادبی در بازسازی فرهنگی
۱۸. مراکز تحقیقات اسلامی، تهاجم فرهنگی، ۱۳۷۸، انتشارات مرکزی سپاه.
۱۹. مصباح یزدی، محمد تقی، ۱۳۷۸، اخلاق در قرآن، تحقیق محمد حسین اسکندری، قم، مؤسسه آموزش و پژوهشی امام خمینی (ره).
۲۰. نگارش، حمید، ۱۳۸۰، هویت دینی و انقطاع فرهنگی، تهران، نمایندگی ولی فقیه در سپاه،
۲۱. هدایت خواه، ستار، و محمد حسین جمشیدی، تهاجم فرهنگی، مجله علمی پژوهشی بسیج، شماره ۳ و ۴.

Archive of SID